

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาสภาพการบริหารงานอนามัยโรงเรียนตามระบบ PDCA ในโรงเรียน การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไข ปัญหา การบริหารงานอนามัยโรงเรียนตามระบบ PDCA และประเมินความเหมาะสมแนวทางการแก้ไข ปัญหาการบริหารงานอนามัยโรงเรียนตามระบบ PDCA สรุปผลการวิจัย และนำเสนอ ดังต่อไปนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานอนามัยโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อกำหนดแนวทางการบริหารงานอนามัยโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการหาแนวทางการบริหารงานอนามัยโรงเรียนตามระบบ PDCA ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยกำหนดขอบเขตการ วิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารงานอนามัยโรงเรียนตามระบบ PDCA ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

แหล่งข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ จำนวน 43 คน ครูผู้สอนโรงเรียนการศึกษาพิเศษ จำนวน 313 คน รวมทั้งสิ้น 356 คน โดยวิธีดังนี้ ผู้บริหาร โรงเรียนการศึกษาพิเศษ เลือกแบบเจาะจง โรงเรียนละ 1 คน รวม 43 คน ครูผู้สอนโรงเรียน การศึกษาพิเศษ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้จำนวน 356 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการศึกษาสภาพการบริหารงาน อนามัยโรงเรียนตามระบบ PDCA ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 356 คน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยรวบรวมแบบสอบถามนำมา ตรวจสอบความถูกต้อง และครบถ้วนของข้อมูลก่อนนำมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และใช้สถิติ ซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์สภาพการบริหารงานอนามัยโรงเรียนตามระบบ PDCA ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยใช้สถิติโดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานอนามัยโรงเรียนตามระบบ PDCA ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 สภาพการบริหารงานอนามัยโรงเรียนการศึกษาพิเศษ โดยเลือกข้อที่มีระดับปัญหาปัญหา ใน 3 ลำดับสุดท้าย เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานอนามัยโรงเรียนตามระบบ PDCA

แหล่งข้อมูล สรุปผลการศึกษาสภาพการบริหารงานอนามัยโรงเรียนตามระบบ PDCA ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จากขั้นตอนที่ 1 ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 6 คน และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานอนามัยโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานอนามัยโรงเรียนตามระบบ PDCA ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 6 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล นำผลสรุปการวิเคราะห์ขั้นตอนที่ 1 ที่มีผลการปฏิบัติในระดับปฏิบัติปานกลาง ปฏิบัติน้อย และปฏิบัติน้อยที่สุด สังเคราะห์กับการสัมภาษณ์ จำนวน 6 คน และนำสรุปประเด็นที่ได้มาสังเคราะห์ร่วมกับเอกสาร เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานอนามัยตามระบบ PDCA

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลนำมาสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้
ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารงานอนามัยโรงเรียนตามระบบ PDCA ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สรุปได้ดังนี้

สภาพการบริหารงานอนามัยโรงเรียนตามระบบ PDCA ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เมื่อพิจารณาการบริหารงานเป็นรายด้านพบว่า

- 1.1 การวางแผนงานอนามัยโรงเรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 1.2 การปฏิบัติงานอนามัยโรงเรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 1.3 การนิเทศ/การกำกับ/ติดตาม โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 1.4 การสรุป/รายงานผล/ปรับปรุง/แก้ไข โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ

ปานกลาง

ตอนที่ 2 กำหนดแนวทางการบริหารงานอนามัยโรงเรียนตามระบบ PDCA ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการวางแผนงานอนามัยโรงเรียน

แนวทางการบริหารงานอนามัยโรงเรียนตามระบบ PDCA ในการวางแผนงานอนามัยโรงเรียน ควรมีการประชุมและมีการวางแผนการดำเนินงานอนามัยโรงเรียน มีการแต่งตั้งและมอบหมายหน้าที่ในการปฏิบัติงาน มีการแผนงานการพัฒนาบุคลากรในกลุ่มงานอนามัยโรงเรียน มีแผนการนิเทศติดตาม

2. ด้านการปฏิบัติงานอนามัยโรงเรียน

แนวทางการบริหารงานอนามัยโรงเรียนตามระบบ PDCA ในการปฏิบัติงานอนามัยโรงเรียน ควร มีการประชาสัมพันธ์/ประชุมชี้แจงนโยบายให้กับผู้ปกครอง ปีการศึกษาละ 2 ครั้ง มีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนช่วงปิดภาคเรียนภาคเรียนละ 1 ครั้ง ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมและแสวงหาความร่วมมือกับชุมชน

3. การนิเทศ/การกำกับ/ติดตามงานอนามัยโรงเรียน

แนวทางการบริหารงานอนามัยโรงเรียนตามระบบ PDCA ในการนิเทศ/กำกับ/ติดตามงานอนามัยโรงเรียน ควรจะมีคณะกรรมการการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงาน มีการสรุป/การประเมินผล และจัดทำรายงานผลการประเมินโครงการ มีวิเคราะห์จุดอ่อน/จุดแข็งจากการดำเนินงานตามกิจกรรมของโครงการเพื่อแก้ไขและพัฒนางาน ให้ชุมชนร่วมตรวจสอบ ทบทวนการดำเนินงานอนามัยโรงเรียน

4. การสรุป/รายงานผล/ปรับปรุง/แก้ไขงานอนามัยโรงเรียน

แนวทางการบริหารงานอนามัยโรงเรียนตามระบบ PDCA ในการสรุป/รายงานผล/ปรับปรุงแก้ไขงานอนามัยโรงเรียน ควรจะมีการจัดทำข้อมูลแสดงจุดอ่อน/จุดแข็งของการดำเนินกิจกรรมงานอนามัยโรงเรียน มีการใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานอนามัยโรงเรียน ประกอบด้วย งานด้านการบริการอนามัยโรงเรียน ด้านสุขศึกษา ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 จากผลการศึกษาศภาพการบริหารงานอนามัยโรงเรียนตามระบบ PDCA ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ อภิปรายผล ดังนี้

การวางแผนงานอนามัยโรงเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบข้อที่มีระดับปานกลาง ได้แก่ คือ มีแผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสุขศึกษา มีแผนงานการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอนวิชา สุขศึกษามีแผนพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ปัญหาสุขภาพและความต้องการของท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหน่วยงานยังขาดความร่วมมือกันในการปรับปรุงแก้ไขอุปสรรค ถ้ามีการวางแผน แผนจะกำหนดเป้าหมายและทิศทางการแก้ปัญหา โดยแผนจะอธิบายความจำเป็นและสร้างความเข้าใจในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องก็จะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ สมพร ไชยวงศ์ (2543 : 98) ที่กล่าวว่า การวางแผนปัญหาที่สำคัญ คือ ขาดความร่วมมือจากบุคลากร ขาดบุคลากรที่รับผิดชอบ

การปฏิบัติงานอนามัยโรงเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ในด้านการบริการอนามัยโรงเรียน พบข้อที่มีระดับปานกลาง ได้แก่ คือ มีการเฝ้าระวังภาวะทุพโภชนาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหน่วยงานยังขาดความเอาใจใส่ในเรื่องการบริโภคอาหารของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ ฉกาจ กาชัย (2548 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ปัญหาพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพนักเรียน มีปัญหาการบริโภคอาหาร แต่เมื่อดำเนินโครงการ ภาวะโภชนาการของนักเรียนดีขึ้น ในด้านสุขศึกษาในโรงเรียน พบข้อที่มีระดับปานกลาง ได้แก่ มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความสามารถหรืองบประมาณในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วรณจิต มงคลกลางกุล (2549 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จะมีปัญหาด้านการบริหารบุคลากร การพัฒนาบุคลากรให้เหมาะสมกับงานยังทำไม่เต็มที่ และปิยวรรณ แสงสว่าง (2543 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ปัญหาส่วนใหญ่ในการดำเนินงาน คือ บุคลากรมีงานมาก ขาดความรู้ในการดำเนินงานอนามัย ขาดแคลนอุปกรณ์แลเวชภัณฑ์ในการให้บริการ ในด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน พบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติ มาก ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน พบว่าข้อที่มีระดับปานกลาง ได้แก่ มีการประชุมชี้แจงนโยบายงานอนามัยโรงเรียนให้กับผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนครูประจำชั้นมีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน มีการบริการความรู้ข่าวสารด้านสุขภาพแก่ชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนไม่ตระหนักถึงความสำคัญเห็นความสำคัญของบ้านและชุมชน เพื่อประสพผลความสำเร็จมีคุณค่าต่อนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จินดนา สรายุทธพิทักษ์ (2536 : 23) กล่าวถึง ด้านการประสานงานกับหน่วยงานอื่นว่า การบริการสุขภาพในโรงเรียนต่างๆ จะดำเนินอย่างคล่องตัว นอกจากได้รับ

ความร่วมมือจากครู เจ้าหน้าที่สาธารณสุขแล้ว ชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่นจะเป็นพลังสำคัญ

การนิเทศ/การกำกับ/ติดตาม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบข้อที่มีระดับปานกลาง ได้แก่ จัดทำรายงานการประเมินผลการสอนสุขศึกษา ระบุจุดอ่อน/จุดแข็งของการดำเนินการสอนสุขศึกษาในโรงเรียน ประเมินผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ชุมชนร่วมตรวจสอบทบทวนการดำเนินงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการตรวจสอบติดตามผลการปฏิบัติงานโครงการกิจกรรมไม่เป็นไปตามแผน ต้องมีการทำงานที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จิตการุณ วัชรราชันย์ (2544 : 106) กล่าวว่า สถานศึกษาควรมีระบบการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขรวมถึงระบบการทำงานที่ต่อเนื่องชัดเจน

การสรุป/รายงานผล/ปรับปรุง/แก้ไข เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า มีการปฏิบัติปานกลาง ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการนิเทศ/การกำกับ/ติดตาม

ตอนที่ 2 ผลการกำหนดแนวทางการบริหารงานอนามัยโรงเรียนตามระบบ PDCA ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ อภิปรายผล ดังนี้

จากผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานอนามัยโรงเรียนตามระบบ PDCA โรงเรียนการศึกษาพิเศษพบว่า

1. แนวทางการบริหารงานอนามัยโรงเรียนด้านการวางแผน

ควรมีการประชุมวางแผนการดำเนินงานอนามัยโรงเรียน มีการแต่งตั้งและมอบหมายหน้าที่ในการปฏิบัติงาน มีการแผนงานการพัฒนาบุคลากร การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ จัดทำข้อมูลพื้นฐานสุขภาพ การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เวชภัณฑ์ยาและสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานอนามัยโรงเรียน การดำเนินงานสำรวจข้อมูล ความต้องการของท้องถิ่นและปัญหาการสอนสุขศึกษา สำรวจความต้องการในการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษา การนิเทศติดตาม การจัดหาสื่อ นวัตกรรม วัสดุอุปกรณ์ในการสอนสุขศึกษา การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดสรรงบประมาณอนามัยโรงเรียน การจัดทำแผนงานโครงการส่งเสริมสุขภาพร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน การจัดทำแผนงานโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน และการจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทวีสิทธิ์ สิทธิกร (2534 : 329-330) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องวางแผนในการบริหารงานอนามัยโรงเรียน คือ ชี้แจงให้บุคลากรในโรงเรียนทุกคนเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการสุขภาพอนามัยในโรงเรียน และควรเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเสนอวัตถุประสงค์ต่างๆ ของโครงการที่สามารถปฏิบัติได้ เพื่อสนับสนุนให้เกิดผลสัมฤทธิ์มากยิ่งขึ้น วางแผนในการพัฒนาบุคลากรให้มีส่วนร่วมในโครงการสุขภาพอนามัยในโรงเรียนและวางแผน

ปฏิบัติในการสำรวจและศึกษาปัญหาความจำเป็น ความต้องการด้านสุขภาพของนักเรียน หรือเยาวชนในท้องถิ่น รวมทั้งโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ในท้องถิ่นด้วย

2. แนวทางการบริหารงานอนามัยโรงเรียนด้านการปฏิบัติงานอนามัยโรงเรียน

ด้านบริการอนามัยโรงเรียนควรมีห้องปฏิบัติการให้บริการอนามัยโรงเรียน มีการตรวจสุขภาพนักเรียนมีการให้บริการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ส่งต่อนักเรียนที่เจ็บป่วย เฝ้าระวังโรคติดต่อ มีบริการข่าวสารและแนะนำสุขภาพให้กับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ประสิทธิ์ พรหมตัน (2542 : 45) กล่าวว่า การบริการอนามัยโรงเรียนเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของห้องปฏิบัติการสุขภาพ ซึ่งมีการตรวจสุขภาพนักเรียน การปฐมพยาบาล และส่งต่อแพทย์เมื่อมีอาการหนัก ด้านสุขศึกษาในโรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรสุขศึกษา มีการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตรในวิชาสุขศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 36) กล่าวว่า การเรียนการสอนสุขศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญ ของงานอนามัยโรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสุขศึกษามีแนวทางการแก้ไขปัญหาดังนี้ คือ สอนได้ตามวัตถุประสงค์ คำนึงถึงธรรมชาติของแต่ละวิชา และต้องสอนให้นักเรียน รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา เกิดคุณลักษณะติดตัวไปใช้ในชีวิตรประจำวัน ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีการจัดหอนอนให้สะอาด เป็นระเบียบและมีความปลอดภัย มีการจัดห้องเรียน ห้องสมุด ให้มีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเท มีการจัดห้องส้วมที่สะอาดและเพียงพอ มีการจัดโรงอาหารที่ถูกสุขลักษณะ มีการจัดห้องพยาบาลที่เป็นสัดส่วน มีการจัดน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดและเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับ ทวีสิทธิ์ สุขใจ (2540 :25) กล่าวว่า การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนต้องจัดให้มีการควบคุม การดูแล ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ และ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน ควรมีการประชาสัมพันธ์/ประชุมชี้แจงนโยบายให้กับ ผู้ปกครอง มีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนช่วงปิดภาคเรียนภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับ ทวีสิทธิ์ สิทธิกร (2534 : 368) กล่าวว่า ควรมีการติดต่อประชาสัมพันธ์กับชุมชนอยู่เสมอ

3. การนิเทศ/การกำกับ/ติดตามงานอนามัยโรงเรียน

แนวทางการบริหารงานอนามัยโรงเรียนตามระบบ PDCA ในการนิเทศ/กำกับ/ติดตามงานอนามัยโรงเรียน ควรมีมีคณะกรรมการการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงาน มีการสรุปรายงานผลการดำเนินงานอนามัยโรงเรียน มีการประชุมคณะกรรมการเพื่อติดตามงานอนามัยโรงเรียน มีการจัดทำรายงานผลการประเมินโครงการงานอนามัยโรงเรียน มีการประเมินความก้าวหน้าของกิจกรรมในโครงการงานอนามัยโรงเรียน มีวิเคราะห้จุดอ่อน/จุดแข็งจากการดำเนินงานตามกิจกรรมของโครงการงานอนามัยโรงเรียนเพื่อแก้ไขและพัฒนา งาน มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมงานอนามัยโรงเรียน มีการประสานความร่วมมือสร้างเครือข่ายกับชุมชนผู้ปกครองในการร่วมตรวจสอบทบทวน ซึ่งสอดคล้องกับ กรมพลศึกษา (2538 : 57-59) กล่าวว่า ควรมีการจัดให้มีการนิเทศติดตามผลการเรียนการสอนสุขศึกษาในโรงเรียนอย่างใกล้ชิด

4. การสรุป/รายงานผล/ปรับปรุง/แก้ไขงานอนามัยโรงเรียน

แนวทางการบริหารงานอนามัยโรงเรียนตามระบบ PDCA ในการสรุป/รายงานผล/ปรับปรุงแก้ไขงานอนามัยโรงเรียน ควรมีมีการจัดทำข้อมูลแสดงจุดอ่อน/จุดแข็งของการดำเนินกิจกรรมงานอนามัยโรงเรียน มีการใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานอนามัยโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับกรมอนามัย (2547 : 14) กล่าวว่าการปรับปรุงแก้ไขพัฒนา เป็นการสรุปผลการตรวจสอบ ทบทวนการนิเทศติดตาม นำผลการตรวจสอบ ทบทวนและนิเทศงานไปใช้ปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การสรุป/รายงานผล/ปรับปรุง/แก้ไข ด้านการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น จึงควรสร้างความตระหนักให้กับบุคลากรในการมีส่วนร่วม และช่วยนำผลการปฏิบัติงานมาทำการสรุป รายงานผล ปรับปรุง แก้ไข ในส่วนที่สามารถที่จะพัฒนางานอนามัยโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น

1.2 ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทในการร่วมกันวางแผน กำหนดนโยบาย ดำเนินงานอนามัยโรงเรียน โดยให้โรงเรียนและชุมชนร่วมกันทำงาน เพื่อให้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ยั่งยืน

1.3 หน่วยงานต้นสังกัดควรให้ความสำคัญและมีการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานอนามัยโรงเรียนในโรงเรียนการศึกษาพิเศษโดยเห็นความสำคัญในเรื่องสุขภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยการอบรมครูอนามัยโรงเรียนในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ

2.2 ควรนำแนวทางการบริหารงานอนามัยตามระบบ PDCA ไปทดลองใช้ว่าจะมีประสิทธิภาพเพียงใด แนวทางการแก้ไขปัญหาในทฤษฎีจะสอดคล้องการปฏิบัติจริงหรือไม่ มีสิ่งที่จะต้องปรับปรุงอะไรบ้าง